

Gestió del patrimoni artístic

Codi: 100557

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'Art	OT	3	0
2500239 Història de l'Art	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Maria Teresa Blanch i Bofill

Correu electrònic: Teresa.Blanch@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Tenir nocions sobre la història de l'art, el patrimoni, la museologia i la museografia.

Objectius

Assignatura pensada per donar coneixements i eines a l'alumnat vers la gestió del patrimoni cultural en general i l'artístic en particular.

Objectius formatius de l'assignatura:

1. Categoritzar i conèixer les funcions que desenvolupen cadascun dels professionals que intervenen en la gestió del patrimoni artístic.
2. Facilitar elements que portin a la reflexió sobre els models de gestió del patrimoni artístic en el context social actual.
3. Plantejar vies de solució a possibles problemes que poden sorgir en el desenvolupament de l'activitat professional, dins l'àmbit de la gestió del patrimoni artístic: comissaris, tècnics, gestors i mediadors.
4. Introduir nocions bàsiques de publicitat i comunicació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptes bàsics de museologia i museografia
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar els debats actuals o passats sobre gestió, conservació, restauració i sistemes de documentació del patrimoni artístic.
4. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
6. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
7. Aplicar les disposicions i els principis jurídics internacionals, estatals i autonòmics relatius a la gestió del patrimoni artístic.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa
9. Comentar oralment una imatge artística utilitzant la terminologia adequada

10. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables a un cas pràctic de gestió, documentació i conservació del patrimoni artístic.
11. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic
12. Coordinar equips de treball, desenvolupant habilitats de resolució de conflictes i presa de decisions
13. Dissenyar i aplicar programes d'educació en els diferents àmbits de la història de l'art.
14. Dissenyar programes d'exposicions temporals i permanents incloent-hi la programació d'activitats de caràcter pedagògic per a públic escolar i familiar
15. Dissenyar un programa museogràfic.
16. Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural
17. Elaborar fitxes de catàleg i inventari del patrimoni arquitectònic o artístic.
18. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
19. Exposar els conceptes propis de la història de l'art.
20. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
21. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
22. Planificar i aplicar projectes i programes museogràfics, utilitzant els coneixements adquirits sobre museologia.
23. Produir un projecte de gestió i conservació del patrimoni artístic
24. Redactar informes d'expertització artística.
25. Redactar memòries de restauració del patrimoni arquitectònic i artístic.
26. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
27. Utilitzar els coneixements adquirits en l'elaboració de fitxes, memòries i dictàmens relacionats amb la conservació, la documentació i la difusió del patrimoni artístic (catalogació i inventari, memòries de restauració, expertització artística).

Competències

Història de l'Art

- Demostrar que es tenen coneixements bàsics de museologia i museografia, així com de la problemàtica actual sobre la conservació i la restauració del patrimoni artístic
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dissenyar, produir i difondre projectes de gestió del patrimoni artístic.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Organitzar el comissariat d'exposicions de caràcter permanent i de caràcter temporal.
- Organitzar projectes educatius en diferents nivells de l'ensenyament de la història de l'art, aplicant els coneixements instrumentals relatius a la disciplina.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptes bàsics de museologia i museografia
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar els debats actuals o passats sobre gestió, conservació, restauració i sistemes de documentació del patrimoni artístic.
4. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.

6. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
7. Aplicar les disposicions i els principis jurídics internacionals, estatals i autonòmics relatius a la gestió del patrimoni artístic.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa
9. Comentar oralment una imatge artística utilitzant la terminologia adequada
10. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables a un cas pràctic de gestió, documentació i conservació del patrimoni artístic.
11. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic
12. Coordinar equips de treball, desenvolupant habilitats de resolució de conflictes i presa de decisions
13. Dissenyar i aplicar programes d'educació en els diferents àmbits de la història de l'art.
14. Dissenyar programes d'exposicions temporals i permanents incloent-hi la programació d'activitats de caràcter pedagògic per a públic escolar i familiar
15. Dissenyar un programa museogràfic.
16. Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural
17. Elaborar fitxes de catàleg i inventari del patrimoni arquitectònic o artístic.
18. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
19. Exposar els conceptes propis de la història de l'art.
20. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
21. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
22. Planificar i aplicar projectes i programes museogràfics, utilitzant els coneixements adquirits sobre museologia.
23. Produir un projecte de gestió i conservació del patrimoni artístic
24. Redactar informes d'expertització artística.
25. Redactar memòries de restauració del patrimoni arquitectònic i artístic.
26. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
27. Utilitzar els coneixements adquirits en l'elaboració de fitxes, memòries i dictàmens relacionats amb la conservació, la documentació i la difusió del patrimoni artístic (catalogació i inventari, memòries de restauració, expertització artística).

Continguts

Introducció a l'anàlisi dels models de gestió del patrimoni historicoartístic de finals del segle XX fins avui. S'ofereix informació bàsica sobre la gestió del patrimoni cultural a cada un dels diferents nivells de l'administració pública i dels diferents àmbits del sector privat. Es donen a conèixer els principis jurídics per aplicar el millor model de gestió en cada cas. Aquesta assignatura està estructurada per tal de donar eines als alumnes perquè desenvolupin un esperit crític i analític.

Es combinaran les classes teòriques amb exemples pràctics i es realitzaran un parell de sortides a institucions i/o empreses responsables de la gestió del patrimoni artístic, on els responsables explicaran el model de gestió que porten a terme a la seva empresa. Es descriuran els procediments i protocols a seguir en la gestió del patrimoni historicoartístic en base a la documentació oficial requerida al nostre país. L'alumne treballarà en grup una proposta de projecte de gestió, el qual haurà d'exposar i defensar oralment a classe.

BLOC I

1. Introducció. Definició de conceptes. Reflexions sobre la gestió del patrimoni artístic en l'actual context social del segle XXI. Instruments de protecció dels Béns Culturals: inventaris i catàlegs.

BLOC II

1. Gestió del patrimoni historicoartístic. Competències legals de les diferents administracions públiques. Polítiques i models de gestió del patrimoni cultural. Creació de producte, comunicació, màrqueting i publicitat. Explotació de drets i mercats.

BLOC III

1. Models de finançament. Subvencions. Micromecenatge. Contractes-programa.

Metodologia

El tipus de docència és presencial i l'alumnat haurà de realitzar un treball continuat al llarg del curs. Les sessions magistrals, les visites a les empreses, les pràctiques d'aula, la lectura obligatòria i les tutories en grup o individuals serviran per dirigir l'aprenentatge dels continguts i de les competències.

La professora Teresa Blanch Bofill posarà a disposició dels estudiants materials de l'assignatura per desenvolupar alguns debats i iniciatives de participació general.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Treball autònom dels alumnes	36	1,44	3, 7, 10, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 23, 24
classes magistrals	40	1,6	1, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 16, 22, 23, 27
Tipus: Supervisades			
Recerca de dades amb les noves tecnologies	15	0,6	1, 4, 8, 22
Visites tècniques a institucions de gestió del patrimoni artístic i a professionals de l'àmbit amb la professora.	12	0,48	10, 12, 18, 22, 27
Tipus: Autònomes			
Treball en grup	47	1,88	8, 12, 18, 24, 25, 26

Avaluació

Avaluació continuada. Percentatge de cada part:

10 % : assistència i participació a les classes, tutories i seminaris.

20%: visites a institucions culturals

20 % : exercicis escrits (treball i ressenya de les lectures obligatòries...).

50 % : Treball de grup.

- L'entrega d'un exercici escrit (qualsevol treball o prova de control) comporta un "acte de presència" en l'assignatura i, per tant, exclou l'opció del "no presentat" en les qualificacions finals.

- Durant el període de la reavaluació únicament existeix la possibilitat de repetir la prova o les proves escrites tipus examen realitzades al llarg del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis escrits	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,

Participació a les classes, visites a les institucions de patrimoni artístic i als professionals de l'àmbit	20%	0	0	2, 4, 5, 12, 15, 19, 21, 22, 23
Proves escrites individuals	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 25, 27

Bibliografia

LECTURES OBLIGATÒRIES

- Dossier de lectures que fan referència al temari.
- Pendent de determinar

BIBLIOGRAFIA RECOMENADA

- MARTOS MOLINA, MARTA (2016). Herramientas para la gestión turística del patrimonio cultural. Ed. TREA. LEAL JIMENEZ, ANTONIO Y QUERO GERVILLA, MA. JOSÉ (2011). Manual de marketing y comunicación cultural. Universidad de Cádiz.
- MARIN, IMMA i HIERRO, ESTHER (2013). Gamificación: 1 (Gestión del conocimiento). Editorial: Empresa Activa. ISBN 10: 8496627837 ISBN 13: 9788496627833.
- MARZO, JORGE LUIS (2013). L'era de la degradació de l'art. Poder i política cultural a Catalunya. Editorial El Tangram. ISBN 978-84-616-3516-0.
- Civilización: un viaje a las ciudades de la España Antigua : catálogo de la exposición : Alcalá de BARRADO VÁZQUES, ANA. Jefe de Actividades Culturales del instituto Cervantes de Rabat. Coordinadora territorial de Cultura de los Institutos Cervantes de Marruecos. "Aproximación a la política cultural exterior de España" (2012).
- SEDANO ESPÍN, PILAR (2011). Función y gestión del departamento de conservación en dos grandes museos: Museo Nacional del Prado y Museo Nacional Reina Sofia. Gijón. Ed. TREA.
- PALOMARES SÁNCHEZ, BARBARA (2011). " Patrimonio cultural en España: Historia de un modelo de gestión y nuevos modelos de negocio". Portal Iberoamericano de Gestión Cultural.
- VVAA (2011). El patrimonio cultural como símbolo: Actas Simposio Internacional. Fund. Del Patrimonio Histórico. ISBN 9788493832810.
- FALCÓN, VICTOR; IBÁÑEZ, MARÍA AMALIA; TANTALEÁN, HENRY. Acerca del Simposio "Colecciones de Museos e Investigación - Perspectivas críticas contemporáneas" (Lima, 25-27 de octubre de 2010). Perú.
- MASCARELL, F (2007). Barcelona y la modernidad. La ciudad como proyecto de cultura. Gedisa editorial.
- ROSELLÓ CEREZUELA, D. (4ª Edición actualizada el 2007). Diseño y evaluación de proyectos culturales. Barcelona. Editorial Ariel. Colección Patrimonio.
- DEVOS, FRANKY (2006). Jóvenes pero alcanzables: Técnicas de marketing para acercar la cultura a los jóvenes. Editorial: [Fundación Autor - Sociedad General de Autores y Editores](#). ISBN: 978-84-8048-721-4
- PEREZ, AMALIA -GIL, JUEZ.- Gestión del patrimonio arqueológico : el yacimiento como recurso turístico. -Barcelona : Ariel, 2006: 311 p. : il. ; 24 cm. -- Ariel Patrimonio. --84-344-5207-3. A-902 PER.
- Henares, Antiguo Hospital de Santa María La Rica, 2 octubre de 2006 a 7 enero 2007 / Comissarios: Sebastián Rascón Marqués, Ana Lucía Sánchez Montes. --Alcalá de Henares : Ayuntamiento de Alcalá de Henares, DL 2006. --1: 328 p. : il. ; 30 cm. --Bibliografía. --84-87914-78-0. A-904 (061.4) CIV.
- Asociación de Artistas Visuales de Cataluña (2007): Las dimensión económica de las Artes Visuales en España. Informe disponible en http://www.aavc.net/aavc_net/html/modules.php?name=servicios&file=deav e, consultado febrero de 2007.
- El creixement de les col·leccions / Museu de les Arts Decoratives. --Barcelona : Institut de Cultura. Museu de les Arts Decoratives, 2006. --1: 55 p. : il. ; 21 cm B-069 MADB 246.

- DDAA. Exposicionestemporales. Organización, gestión y coordinación (2006). Ministerio de Cultura. Edita: Secretaria General Técnica. Subdirección General de Publicaciones , Información y Documentación. I.S.B.N.: 84-8181-325-7.
- Revista Catalana de Museologia (2005). "Mnemòsine" . Núm.1.Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-
- FREY, B. (2005): "El Apoyo Público a las Artes" en Towse R. (2005): Manual de Economía de la cultura. Fundación Autor. Madrid.
- GUALLARTE, C; GRANGER, J.R; RODRÍGUEZ, P (2005). El sector de contenidos digitales: agentes y estrategias. Barcelona, Centre d'Economia Industrial.
- Los primeros diez años del MACBA (20/11/2005); La Vanguardia.
- Los museos abordan el problema de cómo coleccionar lo incoleccionable (14/2/2005); El País, p.46.
- MOORE, Kevin (2005); "La planificación estratégica en los museos" en Museos.es , 1,32-47.
- Los grandes museos sacan obras de maestros para las subastas de Nueva York (1/11/2005); El País, p.44.
- Revista Catalana de Museologia (2004). "Mnemòsine" . Núm.1.Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-
- ASUAGA, C Y PEOMBO, C (2004): La Economía del arte bajo la óptica de la Teoría General del Costo. XXVII Congreso del IAPUCO.
- KOTLER, NEIL; KOLTER, PHILIP (2001). Estrategias y marketing de museos. Barcelona: Ariel -Patrimonio Histórico.
- DDAA (2001). Gestión de proyectos culturales. Análisis de casos. Barcelona: Ariel Practicum.
- RAUSELL, PAU.(2001): " Un análisis de la gestión del Instituto Valenciano de Arte Moderno(IVAM)", en Bonet, Ll., Castañer, X.y Font J. (eds): Edit.Gestión de Proyectos Culturales. Análisis de casos. Ariel Practicum. Barcelona.
- PÉREZ SANTOS, E (2000). Estudio de visitantes en museos -metodología y aplicaciones-. Gijón: Trea,SL
- FREY, BRUNO (2000) La Caixa. Colección de estudios económicos. Nº 18. La economía del arte.
- HERNÁNDEZ, F (1998).El museo como espacio de comunicación. Gijón: Ediciones Trea, SL
- Guggenheim Bilbao (2003): Impacto Económico de las actividades del Museo Guggenheim Bilbao en la. MIMEO, Bilbao.
- Throsby, David (1994) The production and consumption of the arts: a view of cultural economist. Journal of Economic Literature. Nº 33.
- KRAUSS, ROSALIND.(1993): Arte en tránsito. La lógica cultural del museo tardocapitalista. Museos de Vanguardia. A & V. Monografías, 39 I y II. Madrid.
- FREY, Bruno S. y POMMEREHNE, Werner W. (1991); "I musei e le gallerie d'arte" en 1991); Muse e mercati: indagine sull'economia dell'arte. Società editrice il Mulino, Bologna. pp.117-144.

WEBGRAFIA

www.gestorcultural.org

www.vegap.es

www.musealia.com

www.nuevamuseologia.com

www.icom.museum : http://icom.museum/hist_def_eng.html

www.unesco.org

www.patrimonio-mundial.com

www.cultura.mecd.es

www.gencat.net

www.diba.es

www.museologia.net

www.aegpc.org

www.amc.org

www.agetec.org/ageteca/marketing.html